

Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956-89

Wpisane do ewidencji stowarzyszeń M. St. Warszawy pod nr 1254

Ul. Sobieskiego 64/8, 02-930 Warszawa

Tel. 517 741 154, <http://swn1956-89.blogspot.com>, e-mail: infowieczyste@gmail.com

---

Warszawa, 2017/10/09

SENAT RP

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

Ul. Wiejska 4/6/8, Warszawa

PETYCJA

Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956-89 na podstawie art.2 pkt.3 ustawy o petycjach zwraca się – w interesie publicznym - z petycją dot. podjęcia inicjatyw ustawodawczych ws. zmiany następujących ustaw:

- ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego

PREZES ZARZĄDU

Daniel Alain Karona

Projekt Ustawy z dn .....r.

O zmianie ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego

Art. 1. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1255) wprowadza się następujące brzmienie

1) W art.2 dodaje się punkty 8 i 9 w brzmieniu:

- 8. osoby świadczące prace na rzecz nielegalnych organizacji związkowych i politycznych w rozumieniu przepisów do kwietnia 1989 r.,*
- 9. niewykonujących pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych,*

2) Dodaje się art.21 ust.4 w brzmieniu:

4. Statusu określonych w art.2 pkt. 8 i 9 ustawy przysługuje osobie, która:

- nie była pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa, chyba że przedłoży dowody, że przed dniem [4 czerwca 1989 r.] , bez wiedzy przełożonych, czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce i*
- nie podjęła współpracę z organami bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art.3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów*

5. Do wniosku do Szefa Urzędu Kombatantów i Osób Represjonowanych o wydanie decyzji w przypadku osób, o których mowa w art.2 pkt 8 i 9 dołącza się decyzję administracyjną Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, o potwierdzenie warunków o których mowa w ust.4. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu obowiązany jest wydać decyzję, później niż w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku o jej wydanie. W przypadku wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.3)) przepisu art. 146 § 1 tej ustawy nie stosuje się.

Art.2

Decyzje wydane przed dniem wejścia w życia ustawy dotyczące:

- świadczenia pracy na rzecz nielegalnych organizacji związkowych i politycznych w rozumieniu przepisów do kwietnia 1989 r., o których mowa w art.6. ust.1 pkt.10 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w art.14 ust.1 pkt.4 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38 i 715)*
- niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, o których mowa w art.6. ust.2 pkt.6a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń*

Spółecznych oraz w art.14 ust.1 pkt.5 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38 i 715) Uznaje się za równoważne z decyzjami dot. okresów o których mowa w art.2 pkt 8 i 9.

Art.3

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia

Uzasadnienie:

Przed 2015 rokiem weterani walk o niepodległość z lat 1956-89 zwani w ustawie o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych - *osobami świadczącymi pracę w nielegalnych organizacjach związkowych i politycznych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 roku* nie mieli praktycznie żadnych uprawnień, poza zaliczeniem okresów działalności do emerytury. W wyniku uchwalenia w 2015 r. ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej i osobach represjonowanych z powodów politycznych, doszło do utworzenia kategorii weteranów określanych mianem *działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych*, która nie objęła jednak wyodrębnionych wcześniej *osób świadczących pracę na rzecz nielegalnych organizacji i nie wykonujących pracy z powodów politycznych do 1989 roku*.

Tym samym, doszło do sytuacji powstania dwóch grup weteranów z okresu PRL, których status określają odrębne procedury nadawania uprawnień, bazujące na odmiennych wymaganiach formalnych. Rozdzielność statusu obu grup weteranów z okresu PRL potwierdza stanowisko rządu z dnia 22.08.2017r. wyrażone w odpowiedzi Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na petycję Stowarzyszenia Walczących o Niepodległość 1956-1989, w której domagano się m.in. uznania decyzji Szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych w sprawie świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji i związków zawodowych nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 roku oraz pozostawaniu bez pracy z powodów politycznych za równoważne z decyzjami o przyznaniu statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych. Przywołując fakt nabywania uprawnień wspomnianych wyżej dwóch kategorii weteranów w drodze odrębnych decyzji Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, reprezentujący ministerstwo i rząd podsekretarz stanu Marcin Zieleniecki stwierdza co następuje: *„Przed wszystkim należy zauważyć, że każda ze wskazanych wyżej decyzji odnosi się do innych form działalności opozycyjnej prowadzonej przeciwko władzom komunistycznym”*, i pisze dalej *„Warto również podkreślić, że wskazane przez autorów petycji decyzje Szefa Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych są podstawą do ustalania do różnych rodzajów świadczeń, wypłacanych na podstawie różnych przesłanek przez dwa różne organy”*.

Konsekwencją obowiązujących regulacji jest występowanie konkurencyjnych względem siebie uprawnień obu kategorii weteranów z okresu PRL. Zgodnie ze stwierdzeniem zawartym w przywołanym wcześniej stanowisku rządu, decyzję przyznającą status *działacza opozycji*

antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych traktuje się jako „najszerzą pojęciowo” - za czym idzie znaczny katalog uprawnień, wynikających wprost z ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej. Z kolei decyzja potwierdzająca status *osoby świadczącej pracę w nielegalnych organizacjach związkowych i politycznych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 roku lub pozostającej bez pracy z powodów politycznych* stanowi przede wszystkim podstawę do uznania wymienionych okresów jako okresów składkowych, uwzględnianych przez organ rentowy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty. Tym niemniej, w ostatnim czasie w drodze kolejnych decyzji poszczególnych organów samorządowych oraz innych osób prawnych (m.in. M. St. Warszawa, Piotrków Trybunalski, Kołobrzeg, Konin, Wałbrzych, Chełm itd. itd.) ta kategoria weteranów otrzymuje własne dedykowane świadczenia jak np. ulgi komunikacyjne lub też jest zrównywana w uprawnieniach z działaczami opozycji antykomunistycznej.

Należy zauważyć, że status prawny i faktyczny *osób świadczących pracę w nielegalnych organizacjach związkowych i politycznych...* jest najbliższy statusowi kombatantów. Należy tu przywołać orzecznictwo sądów administracyjnych, wskazujące na komplementarność zapisów art. 117 ust. 4 w związku z art. 7 pkt 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 267, zwanej dalej: "ustawa FUS") z art. 22 ust. 1 ustawy z 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2012 r. poz. 400, zwana dalej: "ustawa o kombatantach") – por. wyrok WSA IV SAWa 2960/13 str. 3. W świetle orzecznictwa nie ulega również wątpliwości zasadnicza odmienność przesłanek faktycznych, pozwalających zaliczyć daną działalność opozycyjną jako „świadczenie pracy w nielegalnych organizacjach związkowych i politycznych”. W sentencji wyroku NSA nr II OSK 350/15 z dn. 2016-01-08 stwierdza się „Czym innym jest wszakże członkostwo i działalność na rzecz jakiejś organizacji, uczestniczenie w jej strukturach i działaniach i.t.p., a czym innym świadczenie pracy.” (tamże str. 10).

W ocenie wnioskodawcy „świadczenie pracy” na rzecz podziemnych organizacji w PRL oznaczało w praktyce najwyższy poziom poświęcenia się działalności niepodległościowej, skutkujący ogromnym zaangażowaniem czasowym, a także potencjalnie najdalej idącymi szyskanami ze strony komunistycznego reżimu. Osoby wykonujące codzienną pracę na rzecz podziemia ryzykowały nie tylko długoletnim więzieniem, przypadkiem mienia i innymi prześladowaniami, ale także – z racji specyfiki tej działalności- rozpadem własnej rodziny i wykluczeniem z typowych relacji społecznych. Z tych powodów jest to bardzo nieliczna grupa osób (jej liczebność wynosi ok. 1200 osób), w pełni zasługująca na przyznanie statusu równoważnego kombatantom, w rozumieniu ustawy o kombatantach.

W tym stanie rzeczy, wnioskodawcy proponują, aby *osobom świadczącym pracę w nielegalnych organizacjach oraz osobom nie wykonującym pracy na skutek represji politycznych do 1989 roku* przyznać uprawnienia o charakterze kombatanckim. Równocześnie uznajemy za celowe dla uzyskania statusu - wprowadzenie warunku braku współpracy z organami bezpieczeństwa w rozumieniu art.3a ustawy lustracyjnej.

Oczywiście zgodnie z zasadą legalizmu, w związku z zasadą praw nabytych wcześniej wydane decyzje ws. świadczenia pracy w nielegalnych organizacje lub ws. nie wykonywania pracy na skutek represji politycznych do 1989 roku uznaje się za wiążące i równoważne z nowymi wydanymi zgodnie z ustawą kombatancką.

Ocena skutków regulacji

Ustawa nie przyczyni się do powstania istotnych skutków finansowych. Jak wynika z informacji Urzędu ds. Kombatantów aktualnie jest ok. 1200 osób mających uprawnienia z tytułu świadczenia pracy w nielegalnych organizacjach lub nie wykonywania pracy na skutek represji politycznych do 1989 roku. Nie należy spodziewać się przy tym znaczącego wzrostu tej liczby. Zatem koszt roczny powinien wynieść do 6-7 mln zł, koszt w całości skompensowany naturalną śmiertelnością wśród kombatantów (po kilkanaście tysięcy osób rocznie).

Zgodność z prawem unijnym

Projektodawcy oświadczają, iż przyjęcie proponowanych zmian nie spowoduje stanu niezgodności prawa krajowego z prawem wspólnotowym.

Wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję